

МОЖЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ САМОНАВЧАННЯ ІНШОМОВНОМУ СПІЛКУВАННЮ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Кисельова Г. І., *ст. викл. СумДУ,*
Ашурова Санам, *студ. гр. ЛС-225,*
Сеидов Тахир, *студ. гр. ЛС-225*

Практична мета навчання іноземної мови, крім формування мовленнєвих іншомовних навичок та умінь, повинна передбачати оволодіння спеціальними навчальними стратегіями, які становлять основу індивідуального позитивного стилю учіння, усвідомленого володіння засобами та прийомами самостійної навчальної діяльності. Індивідуальний стиль учіння – здатність суб'єкта керувати своїми природними можливостями, розвивати і використовувати їх для розв'язання навчальних завдань оптимальними для даної особистості когнітивними шляхами [1, 16] – є особистою стратегією мислення і поведінки, яка реалізується в інтелектуальній діяльності.

Доцільність вивчення можливостей формування індивідуального стилю учіння під час занять іноземною мовою зумовлена двома причинами. По-перше, оволодіння уміньми іншомовним спілкуванням неможливе без наполегливої та системної самостійної роботи. Крім того, опанування чужої мови передбачає наявність спеціальних умінь та навичок, які не формуються при вивченні інших навчальних предметів. Таким чином, для успішного й результативного вивчення іноземної мови учню необхідний певний суб'єктний досвід.

Головний його компонент – це досвід рефлексії, тобто усвідомлення себе, особистісна орієнтація в когнітивних можливостях. Цей досвід, серед іншого, формує інформація про особливості когнітивного механізму прийому інформації із зовнішнього світу, трансформації її в розумові моделі і позначення словами; про сенсорно-перцептивні переваги, індивідуальні комбінації репрезентативних систем у цьому когнітивному механізмі. Дуже важливим є усвідомлення особистісної провідної, найбільш розвинутої репрезентативної системи, оскільки саме вона використовується частіше і повніше за інші, тому може вважатися визначальною у процесі формування індивідуальної моделі реальності [2, 24].

На індивідуальному досвіді рефлексії базується операційно-інструментальний досвід особистості, що складається зі знань про оптимальні саме для цієї особистості засоби досягнення навчальної мети. Такі знання детермінують необхідні вміння та навички користування цими засобами [3, 33].

Протягом першого семестру 2012–2013 навчального року серед студентів-іноземців медичного факультету СумГУ з метою дослідження їх індивідуальних сенсорно-перцептивних переваг у процесі опанування російської мови було проведено анкетування та опитування. У ході анкетування респонденти відповідали на запитання стосовно того, які з видів мовленнєвої діяльності у процесі оволодіння російською мовою – говоріння, слухання, читання або писання – становлять для них найбільші труднощі, які з цих видів вони вважають важливими, а які – другорядними, як наявність певного досвіду рефлексії, усвідомлення цього досвіду, а внаслідок цього корегування індивідуальних когнітивних стратегій впливають на успішність процесу оволодіння чужою мовою. В інтерв'ю студенти аналізували, яким чином отримана інформація позначається на формуванні позитивного стилю навчання іншомовному спілкуванню, якою мірою діагностування та осмислення особливостей індивідуального когнітивного механізму пояснює їх навчальні здобутки та невдачі.

Всі студенти, які брали участь у дослідженні, визнали, що успішне оволодіння іноземною мовою, формування індивідуального стилю самонавчання іншомовного спілкування неможливі без з'ясування того, якому способу пізнання надає перевагу індивід, без визначення індивідуально-типових особливостей оволодіння знаннями, уміннями і навичками, без уявлення про стійкість і мінливість цих особливостей, без виявлення слабких ланок когнітивного механізму та шляхів його вдосконалення. У практиці викладання чужих мов, зокрема російської мови як іноземної, психолого-педагогічні результати таких досліджень, дані діагностики індивідних, суб'єктних і особистісних властивостей студентів безперечно корисні для викладача і обов'язково мають ураховуватися для визначення відповідних методичних засобів і оптимальних прийомів індивідуалізації навчання.

1. Николаева С. Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам / С. Ю. Николаева. – К.: Вища школа, 1987. – 140 с.
2. Бэндлер Р. Рефрейминг: ориентация личности с помощью речевой стратегии / Р. Бэндлер, Д. Гриндер. – Воронеж : НПО "МОДЭК", 1995. – 256 с.
3. Ананьев В. А. Психологический диагноз в практике общения / В. А. Ананьев // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. – 1995. – №2. – С. 31–35.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.2. — С. 22-23.